

Dz. U. 2019 poz. 2197

U S T A W A

z dnia 11 września 2019 r.

o pracy na statkach rybackich¹⁾

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Ustawa reguluje:

- 1) prawa i obowiązki stron stosunku pracy na statkach rybackich o polskiej przynależności;
- 2) pośrednictwo pracy dla osób poszukujących pracy na statkach rybackich;
- 3) wymagania dotyczące dokumentów związanych z pracą na statkach rybackich;
- 4) warunki pracy i życia rybaków na statkach rybackich o polskiej przynależności;
- 5) ochronę zdrowia i ochronę socjalną rybaków.

2. Przepisy ustawy stosuje się do statków rybackich o polskiej przynależności, wykonujących rybołówstwo komercyjne w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 20 ustawy z dnia 19 grudnia 2014 r. o rybołówstwie morskim (Dz. U. z 2023 r. poz. 475), zwanej dalej „ustawą o rybołówstwie morskim”.

3. Do statków rybackich, o których mowa w ust. 2, o długości poniżej 24 m przepisy ustawy stosuje się w zakresie w niej określonym.

¹⁾ Niniejsza ustawa w zakresie swojej regulacji wdraża dyrektywę Rady (UE) 2017/159 z dnia 19 grudnia 2016 r. wdrażającą Umowę w sprawie wdrożenia Konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącą pracy w sektorze rybołówstwa z 2007 r. zawartą dnia 21 maja 2012 r. między Generalną Konfederacją Spółdzielni Rolniczych przy Unii Europejskiej (COGECA), Europejską Federacją Pracowników Transportu (ETF) oraz Stowarzyszeniem Krajowych Organizacji Przedsiębiorstw w Sektorze Rybołówstwa w Unii Europejskiej (Europêche) (Dz. Urz. UE L 25 z 31.01.2017, str. 12).

**Opracowano na
postawie: t.j. Dz.
U. z 2023 r. poz.
1330.**

4. W zakresie nieuregulowanym w ustawie do stosunków pracy na statkach rybackich stosuje się przepisy ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 1510, 1700 i 2140 oraz z 2023 r. poz. 240 i 641), zwanej dalej „Kodeksem pracy”.

5. W przypadku wątpliwości o wykonywaniu przez statek rybacki rybołówstwa komercyjnego rozstrzyga dyrektor urzędu morskiego właściwy dla portu macierzystego statku rybackiego, w drodze decyzji, z uwzględnieniem wyników konsultacji z reprezentatywnymi organizacjami pracodawców i pracowników, w szczególności z reprezentatywnymi organizacjami armatorów statków rybackich i rybaków.

6. Prace wykonywane przez rybaków uważa się za prace, o których mowa w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 164).

Art. 2. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) agencja zatrudnienia – agencję zatrudnienia w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 735);
- 2) armator – armatora w rozumieniu art. 7 ustawy z dnia 18 września 2001 r. – Kodeks morski (Dz. U. z 2018 r. poz. 2175, z 2022 r. poz. 2642 oraz z 2023 r. poz. 261), w tym właściciela statku rybackiego, oraz inną organizację lub osobę, taką jak zarządzający statkiem rybackim, agent lub podmiot czarterujący statek rybacki bez załogi, która przejęła od właściciela odpowiedzialność za eksploatację statku rybackiego i która zobowiązała się tym samym do przejścia wszystkich obowiązków oraz odpowiedzialności nałożonych na właścicieli statków rybackich zgodnie z niniejszą ustawą, bez względu na to, czy niektóre z obowiązków pełni w imieniu właściciela statku rybackiego jakakolwiek inna organizacja lub osoba;
- 3) długość – 96% długości całkowitej kadłuba mierzonej w płaszczyźnie wodnicy na wysokości równej 85% najmniejszej wysokości bocznej mierzonej od górnej krawędzi stępki lub jako długość mierzona w płaszczyźnie wodnicy od przedniej krawędzi dziobnicy do osi trzonu sterowego na wodnicy, jeżeli ta wartość jest większa; na statkach

- z przegłębieniem konstrukcyjnym długość tę mierzy się w płaszczyźnie równoległej do wodnicy konstrukcyjnej;
- 4) Konwencja nr 188 – Konwencję nr 188 dotyczącą pracy w sektorze rybołówstwa, przyjętą przez Konferencję Ogólną Międzynarodowej Organizacji Pracy w Genewie dnia 14 czerwca 2007 r.;
 - 5) połowy komercyjne – rybołówstwo komercyjne w rozumieniu przepisów ustawy o rybołówstwie morskim lub przetwórstwo na statku rybackim ryb lub innych organizmów morskich;
 - 6) praktykant:
 - a) ucznia szkoły ponadpodstawowej oraz kandydata i studenta uczelni, o których mowa w art. 74 ust. 2 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim (Dz. U. z 2022 r. poz. 515, 1604, 2185 i 2687 oraz z 2023 r. poz. 261), zwaną dalej „ustawą o bezpieczeństwie morskim”, odbywającego praktykę zawodową na szkolnym statku rybackim, którego ta szkoła lub uczelnia jest armatorem, albo na statku rybackim innego armatora na podstawie umowy zawartej między szkołą lub uczelnią a tym armatorem lub na podstawie umowy zawartej bezpośrednio między praktykantem a tym armatorem,
 - b) każdego innego ucznia oraz kandydata i studenta, odbywającego praktykę zawodową na statku rybackim armatora na podstawie umowy zawartej między szkołą lub uczelnią a tym armatorem lub na podstawie umowy zawartej bezpośrednio między praktykantem a tym armatorem;
 - 7) repatriacja – zapewnienie rybakowi możliwości powrotu z zagranicznego portu do miejsca jego zamieszkania lub miejsca wskazanego w rybackiej umowie o pracę po wygaśnięciu rybackiej umowy o pracę albo po wypowiedzeniu lub rozwiązaniu przez rybaka lub armatora rybackiej umowy o pracę z uzasadnionych powodów;
 - 8) rybacka umowa o pracę – umowę o pracę zawartą między armatorem a rybakim, regulującą warunki pracy i życia rybaka na statku rybackim;
 - 9) rybak – każdego członka załogi statku rybackiego, z wyjątkiem osoby okazjonalnie wykonującej na statku rybackim pracę niezwiązaną z połowem organizmów morskich;

- 10) statek rybacki – statek wpisany do rejestru statków rybackich, o którym mowa w art. 13 ust. 1 ustawy o rybołówstwie morskim.

Rozdział 2

Minimalne wymagania dla rybaków do pracy na statku rybackim

Art. 3. 1. Na statku rybackim może być zatrudniona osoba, która ukończyła 18 lat.

2. Rybak może być zatrudniony na statku rybackim, jeżeli posiada:

- 1) dokumenty potwierdzające kwalifikacje zawodowe uzyskane zgodnie z przepisami o bezpieczeństwie morskim;
- 2) ważne świadectwo zdrowia uzyskane w wyniku badania lekarskiego potwierdzającego zdolność rybaka do pracy na statku rybackim, przeprowadzonego zgodnie z przepisami o pracy na morzu;
- 3) ważną książeczkę żeglarską uzyskaną zgodnie z przepisami o pracy na morzu.

3. Dopuszcza się zatrudnienie na statku rybackim młodocianego, który ukończył 16 lat, a nie przekroczył 18 lat, wyłącznie w celu przygotowania zawodowego.

4. Przygotowanie zawodowe, o którym mowa w ust. 3, może być prowadzone przez osobę, która ukończyła 18 lat.

5. Na statku rybackim może odbywać praktykę zawodową praktykant.

6. Przepisy ust. 2 pkt 2 i 3 stosuje się odpowiednio do praktykanta.

Art. 4. 1. Stan zdrowia rybaka potwierdza orzeczenie lekarskie wydawane w formie świadectwa zdrowia, zwane dalej „świadectwem zdrowia”.

2. Świadectwa zdrowia rejestruje i wydaje w systemie kontrolno-informacyjnym dla portów polskich (PHICS) uprawniony lekarz.

3. Do przeprowadzania badań lekarskich w celu wydawania świadectw zdrowia są uprawnieni lekarze posiadający specjalizację w dziedzinie medycyny morskiej i tropikalnej, medycyny pracy, medycyny transportu lub spełniający dodatkowe wymagania kwalifikacyjne określone w przepisach wydanych na podstawie art. 229 § 8 Kodeksu pracy.

4. W ramach badania lekarskiego uprawniony lekarz może skierować rybaka na konsultacje do lekarza specjalisty lub psychologa lub zlecić przeprowadzenie pomocniczych badań diagnostycznych.

5. Świadcstwo zdrowia wydaje się na okres 2 lat, a w przypadku gdy osoba ubiegająca się o zatrudnienie na statku rybackim nie ukończyła 18 lat – na okres roku.

6. Świadcstwo zdrowia dla praktykantów i kandydatów do szkół ponadpodstawowych prowadzących kształcenie w zawodzie podstawowym dla rybołówstwa, dla którego podstawa programowa kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego, o której mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900), przewiduje kształcenie zgodnie z wymogami określonymi w postanowieniach konwencji dotyczących wymagań w zakresie wyszkolenia, wydawania świadectw oraz pełnienia wacht, wydaje się na okres 2 lat.

7. Koszty przeprowadzenia badania lekarskiego w celu wydania świadectwa zdrowia, o którym mowa w ust. 1, dla kandydata i studenta uczelni, o której mowa w art. 74 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy o bezpieczeństwie morskim, odbywającego praktykę zawodową na statku szkolnym, którego ta uczelnia jest armatorem, albo na statku innego armatora na podstawie umowy zawartej między uczelnią a tym armatorem, ponosi ten kandydat lub student.

8. Na badanie lekarskie w celu wydania świadectwa zdrowia, o którym mowa w ust. 1, kandydata do szkoły ponadpodstawowej, o którym mowa w ust. 6, oraz ucznia szkoły ponadpodstawowej odbywającego praktykę zawodową na statku szkolnym, którego ta szkoła jest armatorem, albo na statku innego armatora na podstawie umowy zawartej między szkołą a tym armatorem, kieruje dyrektor szkoły. Koszty przeprowadzenia tego badania ponosi organ prowadzący szkołę w rozumieniu art. 4 pkt 16 ustawy – Prawo oświatowe.

9. Rybakowi, który ukończył 50 lat, oraz rybakowi, którego stan zdrowia nie pozwala na wydanie świadectwa zdrowia na okres 2 lat, uprawniony lekarz może wydać świadectwo zdrowia na okres krótszy niż 2 lata.

10. Badanie lekarskie w zakresie dotyczącym zdolności do rozpoznawania kolorów jest ważne w okresie nie dłuższym niż 6 lat.

11. W świadectwie zdrowia stwierdza się:

- 1) zdolność rybaka do pracy na statku rybackim na określonym stanowisku pracy albo jej brak;

2) ograniczenia dotyczące zdolności do pracy, w szczególności w odniesieniu do czasu pracy lub zakresu obowiązków, jeżeli takie występują.

12. Świadczenie zdrowia sporządza się w języku polskim i angielskim.

13. Koszty przeprowadzenia badania lekarskiego w celu wydania świadectwa zdrowia, z wyłączeniem badań przeprowadzanych na podstawie ust. 7 i 8, ponosi armator.

14. Świadczenie zdrowia wydane w innym państwie uznaje się za równoważne ze świadectwem zdrowia wydanym na podstawie ust. 1, jeżeli spełnia ono zasadnicze wymagania określone w Międzynarodowej konwencji o wymaganiach w zakresie wykształcenia marynarzy, wydawania im świadectw oraz pełnienia wacht, 1978, sporządzonej w Londynie dnia 7 lipca 1978 r. (Dz. U. z 1984 r. poz. 201, z 1999 r. poz. 286, z 2013 r. poz. 1092, z 2018 r. poz. 1866 i 2088 oraz z 2019 r. poz. 103), zwanej dalej „Konwencją STCW”.

15. Przepisy ust. 1–4 i 10–14 stosuje się odpowiednio do praktykanta oraz kandydata do szkoły ponadpodstawowej, o których mowa w ust. 6.

16. Do określenia chorób i stanów chorobowych, które mogą spowodować niezdolność rybaka do pracy na statku rybackim, przeciwwskazań, ograniczeń lub warunków wykonywania pracy na statku rybackim, zakresu badań lekarskich przeprowadzanych w celu wydania świadectwa zdrowia oraz warunków przeprowadzania tych badań, jak również do wzoru świadectwa zdrowia oraz trybu jego rejestracji i wydawania stosuje się odpowiednio przepisy o pracy na morzu.

Art. 5. 1. Rybakowi oraz armatorowi, który skierował rybaka na badanie lekarskie, służy odwołanie od wydanego świadectwa zdrowia.

2. Kandydatowi do szkoły ponadpodstawowej, o którym mowa w art. 4 ust. 6, oraz uczniowi szkoły ponadpodstawowej i dyrektorowi szkoły, o których mowa w art. 4 ust. 8, służy odwołanie od wydanego świadectwa zdrowia.

3. Odwołanie, o którym mowa w ust. 1 i 2, wnosi się w terminie 7 dni od dnia wydania świadectwa zdrowia za pośrednictwem lekarza, który je wydał, do:

- 1) wojewódzkiego ośrodka medycyny pracy właściwego ze względu na siedzibę, odpowiednio, armatora lub szkoły;
- 2) instytutu badawczego w dziedzinie medycyny pracy lub Uniwersyteckiego Centrum Medycyny Morskiej i Tropikalnej w Gdyni, w przypadku gdy

odwołanie dotyczy świadectwa zdrowia wydanego przez lekarza zatrudnionego w wojewódzkim ośrodku medycyny pracy.

4. Lekarz, za pośrednictwem którego zostało wniesione odwołanie, przekazuje odwołanie wraz z dokumentacją stanowiącą podstawę wydanego świadectwa zdrowia, w terminie 7 dni od dnia otrzymania odwołania podmiotowi właściwemu do rozpatrzenia odwołania.

5. Ponowne badanie lekarskie w trybie odwołania przeprowadza się w terminie 14 dni od dnia wniesienia odwołania.

6. Koszty przeprowadzenia ponownego badania lekarskiego pokrywa:

- 1) podmiot określony w ust. 1, który wniósł odwołanie;
- 2) organ prowadzący szkołę, w przypadku odwołania od świadectwa zdrowia wydanego zgodnie z art. 4 ust. 8.

7. W przypadku gdy ponowne badanie lekarskie jest przeprowadzane na skutek odwołania rybaka, którego na to badanie skierował armator, a podmiot, o którym mowa w ust. 3 pkt 1 i 2, odwołanie rozstrzygnie na korzyść rybaka, koszty takiego badania pokrywa armator.

8. Od świadectwa zdrowia wydanego po przeprowadzeniu ponownego badania lekarskiego nie służy odwołanie.

Art. 6. 1. W przypadku wątpliwości dotyczących stanu zdrowia rybaka armator może, na swój koszt, skierować rybaka na kontrolne badania lekarskie lub badanie psychologiczne.

2. W przypadku utraty ważności świadectwa zdrowia w czasie trwania podróży morskiej rybak może kontynuować pracę na statku rybackim do czasu zawinięcia statku rybackiego do najbliższego portu, w którym rybak może uzyskać świadectwo zdrowia, z tym że okres pracy na statku rybackim bez ważnego świadectwa zdrowia nie może przekroczyć 3 miesięcy.

3. W nagłych przypadkach dyrektor urzędu morskiego właściwy dla portu macierzystego statku rybackiego może zezwolić rybakowi na pracę bez ważnego świadectwa zdrowia, do czasu zawinięcia tego statku do portu, w którym rybak może uzyskać świadectwo zdrowia od uprawnionego lekarza, pod warunkiem że okres zezwolenia nie przekracza 3 miesięcy, a świadectwo zdrowia niedawno utraciło ważność.

Art. 7. Do spraw nieuregulowanych w niniejszym rozdziale stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu (Dz. U. z 2022 r. poz. 1694 i 2185 oraz z 2023 r. poz. 261) oraz ustawy o bezpieczeństwie morskim.

Rozdział 3

Warunki zatrudnienia i organizacja pracy na statku rybackim

Art. 8. 1. Stosunek pracy na statku rybackim zawierany jest na podstawie rybackiej umowy o pracę.

2. Rybacką umowę o pracę z rybakiem zawiera armator albo agencja zatrudnienia działająca w imieniu armatora.

3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do armatora statku rybackiego trudniącego się działalnością połowową i osobiście prowadzącego czynności na statku rybackim.

4. Rybacką umowę o pracę zawiera się na czas nieokreślony, na czas określony lub na czas podróży morskiej.

5. Z młodocianym niebędącym praktykantem zawiera się rybacką umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

Art. 9. 1. Rybacką umowę o pracę zawiera się pisemnie w postaci papierowej albo elektronicznej przed wpisaniem rybaka na listę załogi statku rybackiego.

2. Armator lub agencja zatrudnienia działająca w imieniu armatora, przed podpisaniem rybackiej umowy o pracę, umożliwia rybakowi zapoznanie się z jej treścią, informuje o warunkach umowy, poucza o możliwości weryfikacji jej treści przy pomocy osób trzecich, a w razie wątpliwości udziela niezbędnych wyjaśnień.

3. Rybacka umowa o pracę określa:

- 1) imię i nazwisko oraz datę i miejsce urodzenia rybaka;
- 2) nazwę i adres siedziby albo imię i nazwisko oraz adres zamieszkania armatora;
- 3) rodzaj umowy oraz datę i miejsce jej zawarcia;
- 4) nazwę statku rybackiego, jeżeli została nadana, oraz oznakę rybacką statku rybackiego lub numer IMO statku nadany przez Międzynarodową Organizację Morską (IMO), na którym będzie wykonywana praca – w przypadku umów innych niż umowa na czas nieokreślony;

- 5) warunki pracy i płacy, w szczególności:
 - a) stanowisko, na którym rybak będzie zatrudniony,
 - b) wynagrodzenie za pracę, odpowiadające rodzajowi pracy, ze wskazaniem rodzaju waluty, w której wynagrodzenie będzie wypłacane, w tym:
 - wysokość wynagrodzenia podstawowego,
 - wysokość innych składników wynagrodzenia,
 - inne dodatkowe świadczenia pieniężne i niepieniężne związane z pracą,
 - c) sposób i termin wypłaty wynagrodzenia za pracę,
 - d) najkrótsze dopuszczalne okresy odpoczynku,
 - e) wymiar corocznego płatnego urlopu albo sposób obliczenia,
 - f) miejsce i termin rozpoczęcia pracy na statku rybackim oraz termin jej zakończenia, a także w przypadku gdy:
 - umowa została zawarta na czas nieokreślony – co najmniej warunki upoważniające każdą ze stron do jej wypowiedzenia ze wskazaniem okresu wypowiedzenia,
 - umowa została zawarta na czas określony – co najmniej termin jej rozwiązania,
 - umowa została zawarta na czas trwania podróży morskiej – co najmniej miejsce zakończenia podróży morskiej i czas od momentu przybycia statku rybackiego do portu do zejścia rybaka z tego statku,
 - g) wskazanie układu zbiorowego pracy, którym jest objęty rybak – jeżeli taki układ obowiązuje;
- 6) świadczenia armatora na rzecz rybaka z zakresu opieki zdrowotnej;
- 7) świadczenia armatora na rzecz rybaka z zakresu zabezpieczenia społecznego;
- 8) warunki wyżywienia na statku rybackim;
- 9) warunki i miejsce repatriacji rybaka;
- 10) miejsce sprowadzenia zwłok rybaka, w przypadku jego śmierci;
- 11) ewentualne dodatkowe świadczenia armatora na rzecz rybaka.

4. Do rybackiej umowy o pracę dołącza się warunki ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków, choroby lub śmierci rybaka.

5. Rybacką umowę o pracę sporządza się w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.

6. W przypadku gdy armator korzysta z usług pośrednictwa pracy, kopię rybackiej umowy o pracę armator przesyła agencji zatrudnienia.

7. Kopia rybackiej umowy o pracę jest przechowywana na statku rybackim przez okres, w którym rybak jest wpisany na listę załogi tego statku.

Art. 10. 1. Do rybackiej umowy o pracę armator dołącza informację o stosowanych na statku rybackim procedurach składania skarg, w tym danych kontaktowych właściwego dyrektora urzędu morskiego, a także imię i nazwisko osoby lub osób na tym statku, które mogą, na zasadzie poufności, udzielić rybakowi informacji w sprawie złożenia skargi.

2. Szczegółowe warunki wypłaty odszkodowań z tytułu utraty zatrudnienia określają układy zbiorowe pracy lub regulaminy wynagradzania, a w przypadku armatorów nieobjętych tymi układami lub regulaminami – rybackie umowy o pracę.

Art. 11. 1. Rybacka umowa o pracę rozwiązuje się w przypadkach i na zasadach określonych w Kodeksie pracy.

2. Rybacka umowa o pracę zawarta na czas podróży morskiej rozwiązuje się z chwilą wykreślenia rybaka z listy załogi statku rybackiego.

3. Rybak może rozwiązać rybacką umowę o pracę bez wypowiedzenia, jeżeli armator dopuścił się ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków wobec rybaka, w szczególności nie zapewnił mu bezpiecznych i higienicznych warunków pracy i życia na statku rybackim, wyżywienia lub opieki zdrowotnej.

Art. 12. 1. Rybacka umowa o pracę, której termin rozwiązania upływa podczas podróży morskiej, ulega przedłużeniu do dnia przybycia statku rybackiego do najbliższego portu.

2. Jeżeli w przypadku, o którym mowa w ust. 1, rybak wraca do kraju w inny sposób niż na statku rybackim, na którym jest wpisany na listę załogi statku rybackiego, rybacka umowa o pracę ulega przedłużeniu do dnia przybycia rybaka do miejsca repatriacji wskazanego w rybackiej umowie o pracę.

3. Czas oczekiwania na repatriację i czas repatriacji zalicza się do okresu zatrudnienia rybaka.

Art. 13. 1. W przypadku rozwiązania za wypowiedzeniem rybackiej umowy o pracę w związku z zatonięciem, zaginięciem lub utratą statku rybackiego w inny sposób armator wypłaca rybakowi odszkodowanie w wysokości wynagrodzenia za pracę przysługującego do końca obowiązywania rybackiej umowy o pracę, nie wyższego niż trzymiesięczne wynagrodzenie za pracę określone w rybackiej umowie o pracę.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. z 2018 r. poz. 1969 oraz z 2023 r. poz. 641).

Art. 14. 1. Warunki wynagradzania za pracę i przyznawania innych dodatkowych świadczeń związanych z pracą, a także sposób i termin wypłaty wynagrodzenia za pracę, ustalają układy zbiorowe pracy lub regulaminy wynagradzania, a w przypadku armatorów nieobjętych tymi układami lub regulaminami – rybackie umowy o pracę.

2. Wynagrodzenie za pracę składa się z:

- 1) wynagrodzenia podstawowego;
- 2) innych składników wynagrodzenia, ustalanych z uwzględnieniem rodzaju żeglugi, sposobu eksploataowania statku rybackiego, szczególnej uciążliwości i niebezpieczeństwa pracy na statku rybackim lub wartości połowu lub rekompensowania podstawowych wydatków pracownika za czas przebywania pracownika w podróży morskiej poza krajem;
- 3) innych dodatkowych świadczeń pieniężnych i niepieniężnych.

3. Wynagrodzenie podstawowe, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, określa się stawką godzinową lub miesięczną. Wynagrodzenie to nie może być niższe niż minimalne wynagrodzenie za pracę ustalone na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.

4. Armator może wypłacić rybakowi całość wynagrodzenia za pracę na rachunek bankowy lub na rachunek w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej wskazany przez rybaka.

5. W przypadku gdy wynagrodzenie za pracę jest wypłacane w walucie obcej, do przeliczenia wynagrodzenia stosuje się średni kurs waluty obcej, w której ma

nastąpić wypłata wynagrodzenia, ogłoszony przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roboczym poprzedzającym wypłatę wynagrodzenia.

Art. 15. 1. Skład, kwalifikacje zawodowe oraz stan zdrowia członków załogi statku rybackiego muszą zapewniać bezpieczne i higieniczne warunki pracy i życia na tym statku, bezpieczną nawigację oraz prawidłową obsługę urządzeń statku rybackiego i ładunku, oraz zapewniać przestrzeganie przepisów o czasie pracy i odpoczynku rybaków na tym statku.

2. Kapitan statku rybackiego kieruje pracą na statku rybackim przy zapewnieniu rybakom bezpiecznych i higienicznych warunków pracy i życia.

3. Kapitan statku rybackiego odpowiada za:

- 1) przestrzeganie przepisów o czasie pracy i odpoczynku na statku rybackim, w tym przestrzeganie harmonogramu tego czasu pracy i odpoczynku;
- 2) bezpieczeństwo nawigacji oraz pełnienie wacht, zgodnie z dobrą praktyką morską.

4. Armator nie może zabronić kapitanowi statku rybackiego podjęcia decyzji, która w jego ocenie, wynikającej z dobrej praktyki morskiej, jest niezbędna do ochrony rybaków lub statku rybackiego oraz do bezpiecznej nawigacji i eksploatacji statku rybackiego.

5. Rybacy na statku rybackim mają obowiązek stosowania się do zgodnych z prawem poleceń kapitana statku rybackiego oraz obowiązujących zasad dotyczących zdrowia i bezpieczeństwa na statku rybackim.

Art. 16. 1. Załogę statku rybackiego stanowią rybacy wpisani na listę załogi tego statku rybackiego.

2. Listę załogi statku rybackiego wystawia armator albo w jego imieniu kapitan statku.

3. Na liście załogi statku rybackiego dokonuje się wpisów dotyczących stanowiska zajmowanego na statku przez rybaka oraz miejsca i terminu rozpoczęcia przez niego pracy na statku rybackim.

4. Wpisanie rybaka na listę załogi statku rybackiego dokonuje się najpóźniej z chwilą wejścia rybaka na statek rybacki, a skreślenia z tej listy – najwcześniej z chwilą zejścia ze statku rybackiego.

5. Skreślenie rybaka z listy załogi statku rybackiego polega na dokonaniu adnotacji dotyczących miejsca i terminu zakończenia pracy na tym statku.

6. Kapitan statku rybackiego przekazuje listę załogi statku rybackiego dyrektorowi urzędu morskigo przed wypłynięciem statku rybackiego z portu lub niezwłocznie po tym fakcie.

7. Przepisy ust. 1–5 stosuje się odpowiednio do praktykanta.

8. Minister właściwy do spraw gospodarki morskiej określi, w drodze rozporządzenia, wzór listy załogi statku rybackiego oraz sposób jej wystawiania i dokonywania w niej wpisów, kierując się koniecznością zapewnienia prawidłowego prowadzenia ewidencji członków załogi statku rybackiego.

Art. 17. 1. Czasem pracy jest czas, w którym:

- 1) rybak jest obowiązany wykonywać swoje obowiązki na statku zgodnie z rybacką umową o pracę;
- 2) odbywają się zbiórki załogi statku rybackiego, szkolenia, ćwiczenia opuszczenia statku i ćwiczenia przeciwpożarowe oraz inne ćwiczenia wymagane postanowieniami umów i przepisów międzynarodowych oraz prawa krajowego.

2. Dozwolona jest praca w niedziele i święta, które określają przepisy o dniach wolnych od pracy.

Art. 18. 1. Średni czas pracy na statku rybackim nie może przekraczać przeciętnie 48 godzin w tygodniu pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym nieprzekraczającym 12 miesięcy.

2. Ograniczeniem czasu pracy lub odpoczynku jest:

- 1) maksymalny czas pracy, który nie może przekraczać 14 godzin na dobę oraz 72 godzin na tydzień, lub
- 2) minimalny czas odpoczynku, który nie może być krótszy niż 10 godzin na dobę oraz 77 godzin na tydzień.

Art. 19. 1. Dobowy czas odpoczynku może zostać podzielony na dwie części, z których jedna nie może być krótsza niż 6 godzin, a przerwa między dwoma następującymi po sobie okresami odpoczynku nie może być dłuższa niż 14 godzin.

2. W przypadku naruszenia zasad, o których mowa w ust. 1, rybakowi przysługuje niezwłocznie równoważny odpoczynek, polegający na odpowiednim

skróceniu czasu pracy, przy zagwarantowaniu przysługującego rybakowi wynagrodzenia za pracę.

3. Kapitan statku zarządza zbiórki załogi statku rybackiego, ćwiczenia i szkolenia, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 2, w taki sposób, aby w możliwie jak najmniejszym stopniu zakłócać czas odpoczynku i nie powodować przemęczenia rybaka, niezależnie od zapewnienia mu równoważnego odpoczynku.

Art. 20. 1. Praca wykonywana ponad obowiązujące rybaka normy czasu pracy, a także praca wykonywana ponad przedłużony dobowy wymiar czasu pracy, wynikający z obowiązującego rybaka rozkładu czasu pracy, stanowi pracę w godzinach nadliczbowych.

2. Praca w godzinach nadliczbowych jest dopuszczalna w przypadku konieczności zapewnienia bezpieczeństwa statku rybackiego, osób na pokładzie lub połowu, albo w związku z udzieleniem pomocy innym łodziom, statkom lub osobom znajdującym się w niebezpieczeństwie na morzu.

3. W czasie akcji ratowniczej kapitan statku rybackiego może zawiesić harmonogram godzin odpoczynku.

4. Za pracę w godzinach nadliczbowych rybakowi zostaje udzielony czas wolny od pracy w takim samym wymiarze.

5. Do kapitana statku rybackiego stosuje się przepisy art. 151⁴ Kodeksu pracy.

6. Armator może zobowiązać rybaka do pozostawania w gotowości do pracy, jeżeli:

- 1) statek rybacki oczekuje na manewry, w tym na wyjście w morze;
- 2) zachodzi konieczność ochrony statku rybackiego, załogi statku rybackiego lub ładunku;
- 3) wymaga tego organizacja obsługi systemów i urządzeń zautomatyzowanych na statku rybackim;
- 4) statek rybacki oczekuje na wyładunek w porcie.

7. Za pozostawanie w gotowości do pracy, w przypadkach, o których mowa w ust. 6, rybakowi przysługuje wynagrodzenie. Wysokość tego wynagrodzenia określa układ zbiorowy pracy lub regulamin wynagradzania, a w przypadku armatorów nieobjętych tymi układami lub regulaminami – rybacka umowa o pracę.

Art. 21. 1. W przypadku grożącego statkowi rybackiemu niebezpieczeństwa, w szczególności zatonięcia, rozbicia lub pożaru, albo w przypadku konieczności niesienia pomocy innym łodziom, statkom lub osobom będącym w niebezpieczeństwie na morzu, albo w przypadku zagrożenia połowu, rybak jest obowiązany, do czasu zakończenia akcji ratowniczej, do wykonywania pracy polecanej przez kapitana statku rybackiego.

2. Jeżeli czas akcji ratowniczej zakłóca czas odpoczynku, rybakowi przysługuje wyrównawczy okres odpoczynku bezpośrednio po zakończeniu akcji ratowniczej.

Art. 22. 1. Czas pracy młodocianego nie może przekraczać 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo.

2. Młodociany nie może wykonywać pracy w porze nocnej, obejmującej okres 9 godzin kolejno następujących po sobie, włączając w to czas między godziną 24:00 a godziną 5:00.

3. Młodociany może wykonywać pracę w godzinach nadliczbowych tylko w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa statku rybackiego.

4. Młodocianemu należy zapewnić wystarczający czas na posiłki, co najmniej godzinną przerwę na główny posiłek dnia oraz, po każdym dwugodzinnym okresie ciągłej pracy, piętnastominutową przerwę.

5. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się, jeżeli wpływałoby to negatywnie na efektywność szkolenia młodocianych prowadzonego zgodnie z programem szkolenia określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 74 ust. 4 ustawy o bezpieczeństwie morskim.

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 3 i 5, młodocianemu należy zapewnić czas wolny od pracy, w takim samym wymiarze, jak praca wykonywania w porze nocnej lub w godzinach nadliczbowych.

7. Praca wykonywana przez młodocianego nie może powodować zagrożenia jego życia, zdrowia lub rozwoju psychofizycznego.

8. Przepisy ust. 1–7 stosuje się odpowiednio do praktykanta.

Art. 23. 1. W przypadku zatrudnienia na statku rybackim zawijającym do obcych portów rybak ma prawo do bezpłatnej repatriacji, gdy:

1) minął okres, na jaki została zawarta rybacka umowa o pracę;

- 2) doszło do sprzedaży, zatonięcia, zaginięcia lub utraty statku rybackiego w inny sposób albo ten statek został wycofany z eksploatacji na okres co najmniej jednego miesiąca;
- 3) zszedł ze statku rybackiego z powodu niezdolności do pracy na skutek choroby lub obrażeń odniesionych w wyniku wypadku przy pracy;
- 4) po rozpoczęciu podróży morskiej statek rybacki został skierowany do strefy konfliktów zbrojnych, a rybak nie wyraził zgody pisemnie, w postaci papierowej albo elektronicznej, na pracę na tym statku;
- 5) rybacka umowa o pracę została rozwiązana przez:
 - a) armatora z przyczyn innych niż określone w art. 24 ust. 3,
 - b) rybaka, z uzasadnionych powodów.

2. Rybak ma prawo do repatriacji środkiem transportu określonym w rybackiej umowie o pracę oraz do miejsca określonego w tej umowie albo do:

- 1) miejsca zamieszkania rybaka, albo
- 2) miejsca, w którym została podpisana rybacka umowa o pracę.

Art. 24. 1. Jeżeli rybak pozostał za granicą bez własnej winy, koszty repatriacji w przypadkach, o których mowa w art. 23 ust. 1, i oczekiwania na nią ponosi armator.

2. Armator ponosi koszty repatriacji rybaka obejmujące:

- 1) zakwaterowanie, transport i wyżywienie rybaka oraz zapewnienie mu wody pitnej oraz niezbędnej opieki medycznej w czasie repatriacji;
- 2) transport należącego do rybaka bagażu osobistego, którego ciężar nie przekracza 30 kg.

3. Jeżeli układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub rybacka umowa o pracę nie stanowią inaczej, rybak ponosi koszty repatriacji w przypadku ciężkiego naruszenia przez niego obowiązków pracowniczych.

Art. 25. Szczegółowe uprawnienia przysługujące rybakowi w związku z repatriacją, w tym dotyczące środków oraz kosztów transportu, określa układ zbiorowy pracy lub regulamin pracy, a w przypadku armatorów nieobjętych tymi układami lub regulaminami – rybacka umowa o pracę.

Art. 26. Armator nie może:

- 1) wymagać od rybaka wpłacenia zaliczki w związku z kosztami repatriacji;

- 2) potrącać kosztów repatriacji z wynagrodzenia za pracę rybaka, w tym innych dodatkowych świadczeń pieniężnych, wynikających z rybackiej umowy o pracę, z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w art. 24 ust. 3;
- 3) obciążać rybaka kosztami repatriacji w przypadku wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 11 ust. 3.

Art. 27. 1. Dyrektor urzędu morskiego właściwy dla portu macierzystego statku rybackiego we współpracy z konsulem Rzeczypospolitej Polskiej organizuje repatriację, w przypadku gdy armator statku rybackiego o polskiej przynależności nie podjął działań zmierzających do repatriacji rybaka lub gdy nie pokrył kosztów repatriacji.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, dyrektor urzędu morskiego właściwy dla portu macierzystego statku rybackiego ponosi koszty repatriacji, o których mowa w art. 24 ust. 2.

3. Właściwy dyrektor urzędu morskiego, o którym mowa w ust. 2, wydaje decyzję w sprawie obciążenia armatora statku rybackiego o polskiej przynależności poniesionymi kosztami repatriacji w przypadku, o którym mowa w ust. 1, określając ich wysokość, podmiot obowiązany do ich pokrycia oraz termin i sposób uiszczenia tych kosztów.

4. Armator statku rybackiego jest obowiązany uregulować koszty, o których mowa w ust. 3, w terminie wskazanym w decyzji, o której mowa w ust. 3.

5. Ściągnięcie kosztów repatriacji, o których mowa w ust. 3, odbywa się w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

6. Koszty repatriacji przedawniają się z upływem 10 lat od dnia, w którym decyzja, o której mowa w ust. 3, została doręczona armatorowi.

7. W przypadku gdy ściągnięcie kosztów repatriacji w trybie, o którym mowa w ust. 5, okaże się nieskuteczne, koszty repatriacji, w zakresie określonym w ust. 2, ponosi dyrektor urzędu morskiego właściwy dla portu macierzystego statku rybackiego.

Rozdział 4

Pośrednictwo pracy

Art. 28. 1. Pośrednictwo pracy dla osób poszukujących pracy na statkach rybackich obejmuje pomoc osobom zainteresowanym podjęciem pracy na statku

rybackim oraz pomoc armatorom w poszukiwaniu odpowiednich kandydatów do pracy na statku rybackim.

2. Za czynności związane z pośrednictwem pracy nie pobiera się bezpośrednio lub pośrednio opłat od osób poszukujących pracy na statkach.

3. Pośrednictwo pracy prowadzą agencje zatrudnienia oraz powiatowe urzędy pracy.

Art. 29. Pośrednictwo pracy prowadzone przez agencje zatrudnienia jest dobrowolne dla osób zainteresowanych podjęciem pracy na statku rybackim oraz dla armatorów.

Art. 30. 1. Agencja zatrudnienia udziela pomocy w podjęciu pracy na statku rybackim osobie, która spełnia wymagania, o których mowa w art. 3 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 i 3.

2. Agencja zatrudnienia informuje osobę zainteresowaną podjęciem pracy na statku rybackim o posiadanych ofertach pracy, a w przypadku ich braku – może poinformować taką osobę o innych agencjach zatrudnienia prowadzących pośrednictwo pracy.

3. Agencja zatrudnienia może, na wniosek innej agencji zatrudnienia prowadzącej pośrednictwo pracy i za zgodą osoby zainteresowanej podjęciem pracy na statku rybackim, udostępnić tej osobie informacje umożliwiające nawiązanie jej bezpośredniej współpracy z tą agencją.

Rozdział 5

Warunki pracy i życia na statku rybackim

Art. 31. 1. Armator zapewnia, aby pomieszczenia pracy, pomieszczenia mieszkalne, rekreacyjne i higieniczno-sanitarne oraz mesy na statku rybackim spełniały wymagania określone w Konwencji nr 188 w zakresie powierzchni, oświetlenia, czystości powietrza oraz dopuszczalnego hałasu i drgań.

2. Na statku rybackim wyposażonym w pomieszczenia mieszkalne armator zapewnia rybakowi bezpłatne zakwaterowanie i warunki do rekreacji oraz, jeżeli to możliwe, udogodnienia mające na celu zaspokojenie potrzeb rybaka.

3. Armator, uwzględniając różnice kulturowe i religijne, zapewnia rybakowi bezpłatne wyżywienie o odpowiedniej wartości odżywczej, jakości i ilości oraz wodę pitną odpowiedniej jakości i ilości.

4. Minister właściwy do spraw gospodarki morskiej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rybołówstwa oraz ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, wymagania w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy i życia na statkach rybackich oraz szczegółowe wymagania techniczne w zakresie ich konstrukcji i wyposażenia, mając na uwadze szczególne warunki pracy na statku rybackim oraz jego długość.

Art. 32. 1. Armator zapewnia, aby stanowiska pracy, maszyny, instalacje i urządzenia na statku rybackim zapewniały bezpieczne i higieniczne warunki pracy i życia rybaków oraz innych osób znajdujących się na tym statku, w szczególności nie stwarzały zagrożeń wypadkami lub zagrożeń zdrowia w wyniku narażenia na czynniki niebezpieczne, szkodliwe lub uciążliwe w środowisku pracy.

2. Armator przeprowadza ocenę i dokumentuje ryzyko zawodowe związane z wykonywaniem pracy na poszczególnych stanowiskach pracy na statku rybackim, wykorzystując ogólne statystyki wypadków przy pracy i chorób zawodowych rybaków na statkach rybackich, ze szczególnym uwzględnieniem takich statków przez niego eksploatowanych.

3. Armator przeprowadza ocenę ryzyka zawodowego, o której mowa w ust. 2, z uwzględnieniem wymagań określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 237 § 1 Kodeksu pracy oraz przy udziale członków załogi statku rybackiego albo ich przedstawicieli.

4. Armator informuje rybaków o wynikach przeprowadzonej oceny ryzyka, o której mowa w ust. 2, stosuje niezbędne środki profilaktyczne oraz szkoli rybaków w zakresie ochrony przed zagrożeniami, o których mowa w ust. 1.

Art. 33. 1. Armator dostarcza członkom załogi statku rybackiego nieodpłatnie środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze, zabezpieczające przed działaniem niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia czynników występujących w środowisku pracy na morzu oraz informuje ich o sposobach posługiwania się tymi środkami.

2. Środki ochrony indywidualnej, o których mowa w ust. 1, muszą spełniać wymagania określone w przepisach dotyczących oceny zgodności.

3. Środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze, o których mowa w ust. 1, stanowią własność armatora.

4. Armator zapewnia wyposażenie statku rybackiego w środki ratunkowe, przeciwpożarowe, sygnalizacyjne i łączności zgodnie z przepisami odrębnymi. Armator zapewnia także właściwe przeglądy tego wyposażenia oraz jego wymianę.

Art. 34. 1. Kapitan statku rybackiego odpowiada za przestrzeganie przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy na statku rybackim oraz dokonuje kontroli żywności i wody pitnej oraz miejsc ich przechowywania oraz kontroli kuchni na statku rybackim i sprzętu do przyrządzania i wydawania posiłków, jeśli takie są na statku rybackim.

2. Kapitan statku rybackiego umożliwia rybakowi dostęp do obiektów, urządzeń i udogodnień socjalnych w porcie, do którego zawinął statek rybacki.

3. Na statku rybackim załoga statku rybackiego może ustanowić komisję do spraw bezpieczeństwa i higieny pracy na statku rybackim, zwaną dalej „komisją”. W pracach komisji uczestniczy przedstawiciel załogi statku rybackiego, jeżeli został wybrany.

4. Komisja doradza kapitanowi statku rybackiego przy podejmowaniu działań dotyczących w szczególności:

- 1) zmian w organizacji pracy i wyposażenia stanowisk pracy na statku rybackim, jeżeli mogą powodować zagrożenie zdrowia lub życia rybaków;
- 2) oceny ryzyka zawodowego występującego przy wykonywaniu określonych prac oraz informowania rybaków o tym ryzyku;
- 3) przydzielania rybakom środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego;
- 4) oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy na statku rybackim.

5. Komisja może przedstawiać kapitanowi statku rybackiego wnioski w sprawie eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zdrowia lub życia rybaków na tym statku.

6. Rybacy wchodzący w skład komisji nie mogą ponosić niekorzystnych dla nich konsekwencji z tytułu działalności w komisji.

7. Na statku rybackim udostępnia się rybakom wskazówki lub instrukcje dotyczące sposobu oceny ryzyka zawodowego, o którym mowa w art. 32 ust. 2, oraz zarządzania takim ryzykiem.

Art. 35. 1. Rybak nie może zostać dopuszczony do pracy, do której wykonywania nie posiada wymaganych kwalifikacji zawodowych, a także jeżeli nie odbył przeszkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy na statku rybackim.

2. Kapitan statku rybackiego zapewnia rybakowi przeszkolenie, o którym mowa w ust. 1, przed dopuszczeniem go do pracy na określonym stanowisku pracy.

3. Rybakom udostępnia się do stałego korzystania aktualne instrukcje bezpieczeństwa i higieny pracy na statku rybackim dotyczące w szczególności:

- 1) wykonywania prac związanych z ryzykiem wystąpienia wypadku lub zagrożeniami zdrowia i życia rybaków;
- 2) obsługi maszyn i urządzeń;
- 3) pracy z materiałami szkodliwymi dla zdrowia i niebezpiecznymi;
- 4) przeciwdziałania skutkom długotrwałego narażenia na hałas, drgania oraz inne czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy na statku rybackim;
- 5) zasad stosowania środków ochrony indywidualnej przed hałasem, drganiami i innymi czynnikami szkodliwymi dla zdrowia w środowisku pracy na statku rybackim;
- 6) udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

4. Instrukcje, o których mowa w ust. 3, uwzględniają dodatkowy poziom ochrony bezpieczeństwa i zdrowia osób, które nie ukończyły 18. roku życia.

Art. 36. 1. W przypadku gdy rybak ulegnie wypadkowi przy pracy kapitan statku rybackiego ustala okoliczności i przyczyny tego wypadku.

2. W ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadku, o którym mowa w ust. 1, uczestniczy przedstawiciel załogi statku rybackiego, jeżeli został wybrany.

3. O wypadku przy pracy i podejrzeniu choroby zawodowej na statku rybackim kapitan tego statku niezwłocznie zawiadamia armatora.

4. Armator zawiadamia właściwego okręgowego inspektora pracy i prokuratora o wypadkach, o których mowa w art. 234 § 2 Kodeksu pracy.

Rozdział 6

Ochrona zdrowia i ochrona socjalna

Art. 37. 1. Armator zapewnia rybakowi dostęp do opieki medycznej:

- 1) w czasie pobytu na statku rybackim, w szczególności do:

- a) zaopatrzenia w produkty lecznicze i wyroby medyczne,
 - b) transportu na ląd w najszybszym możliwym czasie, w przypadku poważnych urazów lub choroby;
- 2) na lądzie, w porcie innym niż port polski, w szczególności do:
- a) zaopatrzenia w produkty lecznicze i wyroby medyczne,
 - b) leczenia ambulatoryjnego, w tym stomatologicznego,
 - c) leczenia szpitalnego.

2. W przypadku urazów lub choroby rybaka armator umożliwia rybakowi, bez zbędnej zwłoki, wizytę u lekarza lub lekarza dentysty, podczas postoju w porcie, do którego zawinął statek rybacki.

3. W przypadku gdy świadczenia opieki zdrowotnej nie mogą być udzielone na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2561, 2674 i 2770 oraz z 2023 r. poz. 605, 650 i 658) lub rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 166 z 30.04.2004, str. 1, z późn. zm.²⁾ – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 5, str. 72), koszty tych świadczeń ponosi armator.

4. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do praktykanta.

Art. 38. 1. Na statku rybackim zapewnia się, jeżeli to możliwe, odpowiednie pomieszczenie i wyposażenie na potrzeby pomocy medycznej, w szczególności apteczkę okrętową i poradnik medyczny zgodny z wymaganiami Międzynarodowej Organizacji Zdrowia.

2. Statek rybacki z załogą liczącą co najmniej 15 osób odbywający podróż morską trwającą co najmniej 3 dni posiada pomieszczenie, w którym jest możliwe zapewnienie opieki medycznej.

3. Jeżeli ze względu na czas trwania podróży morskiej oraz liczbę osób znajdujących się na statku rybackim obecność lekarza na tym statku nie jest

²⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 284 z 13.10.2009, str. 43, Dz. Urz. UE L 338 z 22.12.2010, str. 35, Dz. Urz. UE L 344 z 29.12.2010, str. 1, Dz. Urz. UE L 149 z 08.06.2012, str. 4, Dz. Urz. UE L 349 z 19.12.2012, str. 45, Dz. Urz. UE L 158 z 10.06.2013, str. 1, Dz. Urz. UE L 188 z 09.07.2013, str. 10, Dz. Urz. UE L 346 z 20.12.2013, str. 27, Dz. Urz. UE L 76 z 22.03.2017, str. 13, Dz. Urz. UE L 186 z 11.07.2019, str. 21, Dz. Urz. UE L 29 z 01.02.2020, str. 7 i Dz. Urz. UE L 338 z 15.10.2020, str. 18.

wymagana, w składzie załogi statku rybackiego zapewnia się obecność co najmniej jednego rybaka posiadającego przeszkolenie spełniające wymagania Konwencji STCW w zakresie sprawowania opieki medycznej nad chorym.

4. Armator zapewnia, aby produkty lecznicze oraz wyroby medyczne znajdujące się na pokładzie statku rybackiego były dostosowane do obszaru pływania tego statku oraz zawierały wskazówki ich stosowania w języku roboczym stosowanym na statku.

5. Prowadzenie apteczki okrętowej i sprawowanie opieki medycznej na statku rybackim należy do osoby, o której mowa w ust. 3. Za czynności te odpowiada kapitan tego statku.

6. Dla rybaka na statku rybackim kapitan statku rybackiego lub osoba przez niego upoważniona prowadzi kartę zdrowia, w której są dokonywane adnotacje o stanie zdrowia rybaka. Treść tych adnotacji jest poufna i może być wykorzystywana wyłącznie w celu ułatwienia leczenia rybaka.

Art. 39. 1. Do wyposażenia apteczki okrętowej, jej przechowywania, kontrolowania, wymiany oraz ewidencjonowania jej zawartości stosuje się odpowiednio przepisy o pracy na morzu.

2. Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki morskiej określi, w drodze rozporządzenia, wzór karty zdrowia dla rybaka na statku rybackim, uwzględniając charakter uprawianej żeglugi oraz konieczność zapewnienia rybakom właściwej pomocy medycznej na statku rybackim.

Art. 40. 1. W przypadku, o którym mowa w art. 37 ust. 3, armator ponosi koszty:

- 1) związane z chorobą lub uszkodzeniem ciała rybaka w okresie zatrudnienia lub powstałych w jego wyniku,
- 2) opieki medycznej w przypadkach choroby lub uszkodzenia ciała rybaka, o których mowa w pkt 1, w tym koszty leczenia i zaopatrzenia w niezbędne produkty lecznicze i wyroby medyczne, a w przypadku pobytu rybaka poza granicami kraju także zakwaterowania, wyżywienia i, w uzasadnionych przypadkach, środków utrzymania

– do czasu, gdy rybak wróci do zdrowia lub nabędzie uprawnienia do korzystania ze świadczeń na zasadach określonych w art. 37 ust. 3.

2. W przypadku niezdolności do pracy trwającej powyżej 3 miesięcy, wynikającej z uszkodzenia ciała lub choroby powstałej na skutek wykonywania pracy, rybakowi, a w przypadku śmierci rybaka – jego rodzinie, przysługuje odszkodowanie od armatora. Do odszkodowania stosuje się odpowiednio przepisy art. 93 § 2 i 3 Kodeksu pracy.

3. Armator pokrywa koszty sprowadzenia zwłok rybaka do kraju w razie śmierci rybaka mającej miejsce na statku rybackim lub na łądzie w czasie wykonywania pracy lub w czasie repatriacji rybaka.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, zwłoki sprowadza się do miejsca wskazanego w rybackiej umowie o pracę lub innego miejsca wskazanego w układzie zbiorowym pracy.

Art. 41. W przypadku zawinięcia do zagranicznego portu armator jest obowiązany posiadać ubezpieczenie lub inne zabezpieczenie finansowe odpowiedzialności w zakresie, o którym mowa w art. 40.

Art. 42. Jeżeli niezdolność do pracy rybaka powstała na skutek choroby lub uszkodzenia ciała, armator wypłaca wynagrodzenie za pracę, o którym mowa w art. 14 ust. 2:

- 1) do czasu gdy chory lub ranny rybak przebywa na statku rybackim albo do czasu repatriacji rybaka;
- 2) od dnia repatriacji rybaka albo zejścia ze statku rybackiego do czasu jego powrotu do zdrowia lub nabycia uprawnień do świadczeń na zasadach określonych w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 1732, 2140 i 2476 oraz z 2023 r. poz. 641) albo w ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2189).

Art. 43. Armator jest zwolniony z obowiązku pokrywania kosztów opieki medycznej, w przypadku gdy:

- 1) uszkodzenie ciała rybaka nastąpiło w sytuacji niezwiązanej z wykonywaniem pracy na statku rybackim;
- 2) uszkodzenie ciała lub choroba wynika z nieprawidłowego świadomego postępowania chorego lub rannego rybaka;
- 3) choroba lub niepełnosprawność rybaka istniała przed dniem zawarcia rybackiej umowy o pracę i została przez rybaka ukryta przed armatorem.

Art. 44. 1. Armator zabezpiecza rzeczy chorego, rannego lub zmarłego rybaka pozostawione na statku rybackim.

2. Rzeczy należące do zmarłego rybaka armator zwraca członkom rodziny rybaka, uprawnionym w rozumieniu art. 93 § 4 Kodeksu pracy.

Art. 45. 1. W przypadku zaginięcia rybaka na morzu armator wypłaca uprawnionym członkom rodziny rybaka:

- 1) przez okres 6 miesięcy – comiesięczne świadczenie obliczane według zasad obowiązujących przy ustalaniu ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy;
- 2) po upływie 6 miesięcy – do czasu uznania rybaka za zmarłego – comiesięczny zasiłek pieniężny.

2. Zasiłek, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, ustala się w wysokości określonej w art. 80 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504, 1504 i 2461).

Rozdział 7

Inspekcje i kontrole statku rybackiego

Art. 46. 1. Potwierdzeniem spełnienia przez statek rybacki wymagań ustawy oraz Konwencji nr 188 w zakresie warunków pracy i życia rybaków jest Rybacki Certyfikat Pracy, zwany dalej „certyfikatem”.

2. Certyfikat wydaje, na wniosek armatora, dyrektor urzędu morskiego właściwy dla portu macierzystego statku rybackiego, na okres nieprzekraczający 5 lat.

3. Certyfikat jest wydawany w przypadku uzyskania pozytywnego wyniku inspekcji warunków pracy i życia rybaków na statku rybackim przeprowadzonej przez dyrektora urzędu morskiego właściwego dla portu macierzystego statku rybackiego w zakresie określonym w Konwencji nr 188.

4. Odmowa wydania certyfikatu następuje w drodze decyzji wydanej przez dyrektora urzędu morskiego właściwego dla portu macierzystego statku rybackiego.

5. Ważność certyfikatu jest potwierdzana przez dyrektora urzędu morskiego właściwego dla portu macierzystego statku rybackiego po przeprowadzeniu inspekcji, o których mowa w art. 49 ust. 1 pkt 2–4.

6. Certyfikat traci ważność, w przypadku gdy:

- 1) inspekcje warunków pracy i życia rybaków na statku rybackim, o których mowa w art. 49 ust. 1 pkt 2–4, nie zostały przeprowadzone w terminie z winy armatora statku rybackiego;
- 2) nie została potwierdzona ważność certyfikatu;
- 3) statek rybacki zmienił przynależność;
- 4) armator przestał być odpowiedzialny za eksploatację statku rybackiego;
- 5) zostały dokonane znaczące zmiany w konstrukcji lub wyposażeniu statku rybackiego mające wpływ na warunki pracy i życia rybaków.

7. Dyrektor właściwego urzędu morskiego może unieważnić certyfikat, jeżeli statek rybacki nie spełnia wymagań ustawy lub postanowień Konwencji nr 188, a armator nie podjął wymaganych środków naprawczych. Przy podejmowaniu decyzji o unieważnieniu certyfikatu bierze się pod uwagę rodzaj i charakter stwierdzonych nieprawidłowości oraz częstotliwość ich występowania.

Art. 47. 1. Statek rybacki:

- 1) o długości wynoszącej co najmniej 24 m lub
 - 2) zwykle pływający w odległości przekraczającej 200 Mm od linii podstawowej morza terytorialnego Rzeczypospolitej Polskiej, o której mowa w art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2023 r. poz. 960)
- pozostający w morzu przez dłużej niż 3 doby, rozumiane jako pełne 24 godziny, jest obowiązany posiadać certyfikat.

2. Dla statku rybackiego innego niż statek, o którym mowa w ust. 1, może zostać wydany certyfikat w przypadku, gdy statek ten spełnia wymagania ustawy i armator wystąpi do dyrektora urzędu morskiego właściwego dla portu macierzystego takiego statku z wnioskiem o wydanie certyfikatu.

3. Certyfikat wydaje się w języku polskim i angielskim.

4. Oryginał certyfikatu przechowuje się razem z pozostałymi dokumentami statku rybackiego i udostępnia na żądanie właściwych władz lub na wniosek organizacji pracodawców lub organizacji pracowników.

5. Armator zapewnia umieszczenie kopii certyfikatu w widocznym i dostępnym dla rybaków miejscu.

6. Minister właściwy do spraw gospodarki morskiej określi, w drodze rozporządzenia, wzór certyfikatu, mając na względzie konieczność właściwego udokumentowania, że statek rybacki poddany inspekcji spełnia wymagania określone w ustawie oraz w Konwencji nr 188 w zakresie warunków pracy i życia rybaków.

Art. 48. 1. Za przeprowadzenie inspekcji i wydanie certyfikatu jest pobierana opłata. Opłata stanowi dochód budżetu państwa.

2. Opłata za przeprowadzenie inspekcji i wydanie certyfikatu dla statków rybackich o długości:

- 1) co najmniej 24 m – wynosi 2500 zł;
- 2) poniżej 24 m – wynosi 1500 zł.

3. Opłata za przeprowadzenie inspekcji w celu potwierdzenia ważności certyfikatu wynosi 50% opłaty określonej za przeprowadzenie inspekcji i wydanie certyfikatu, na którym dokonano potwierdzenia ważności.

4. W przypadku gdy czynności, o których mowa w ust. 2 i 3, wykonuje uznana organizacja upoważniona do wykonywania zadań administracji morskiej zgodnie z art. 8 lub art. 8a ustawy o bezpieczeństwie morskim, dochód budżetu państwa stanowi 10% opłaty, o której mowa w ust. 2 i 3.

Art. 49. 1. Statek, o którym mowa w art. 47 ust. 1 i 2, podlega inspekcji:

- 1) wstępnej – przeprowadzanej w celu uzyskania po raz pierwszy certyfikatu;
- 2) pośredniej – przeprowadzanej w celu potwierdzenia ważności certyfikatu między drugą i trzecią datą rocznicową, o której mowa w art. 5 pkt 22 ustawy o bezpieczeństwie morskim;
- 3) odnowieniowej – przeprowadzanej w związku z upływem ważności certyfikatu, w celu wydania nowego certyfikatu;
- 4) doraźnej – przeprowadzanej w celu dodatkowej weryfikacji warunków pracy i życia rybaków na statku rybackim.

2. W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że statek rybacki nie spełnia wymagań dotyczących warunków pracy i życia rybaków w zakresie określonym w Konwencji nr 188, dyrektor właściwego urzędu morskiego, z urzędu, przeprowadza inspekcję doraźną.

2a. Inspekcja doraźna może być przeprowadzona również w celu nadzorowania prawidłowości działań uznanych organizacji upoważnionych do wykonywania zadań administracji morskiej zgodnie z art. 8 lub art. 8a ustawy o bezpieczeństwie morskim.

3. Minister właściwy do spraw gospodarki morskiej określi, w drodze rozporządzenia, tryb przeprowadzania poszczególnych rodzajów inspekcji dotyczących warunków pracy i życia rybaków na statku rybackim, mając na względzie konieczność zapewnienia sprawności przeprowadzanych inspekcji, a także prawidłowej weryfikacji spełniania warunków pracy i życia rybaków na statku rybackim, określonych w Konwencji nr 188.

Art. 50. 1. Warunki pracy i życia rybaków na statku rybackim podlegają kontroli dokonywanej przez:

- 1) dyrektora urzędu morskiego właściwego dla portu, do którego zawinął statek rybacki;
- 2) organ Państwowej Inspekcji Pracy zgodnie z ustawą z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 1614), zwaną dalej „ustawą o Państwowej Inspekcji Pracy”.

2. Kontrola przestrzegania warunków pracy i życia rybaków jest przeprowadzana z urzędu albo na podstawie wniosku lub skargi pochodzącej od osoby, która posiada informacje o nieprawidłowościach w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących warunków pracy i życia rybaków na statku rybackim.

3. Przeprowadzający kontrolę, o której mowa w ust. 1, zwany dalej „kontrolującym”, jest obowiązany do nieujawniania danych osoby, o której mowa w ust. 2.

4. Kontrolę przeprowadza się w czasie postoju statku rybackiego w porcie, w sposób niepowodujący opóźnienia wyjścia statku rybackiego w morze, po uzgodnieniu terminu tej kontroli z armatorem.

5. Kapitan statku rybackiego lub osoba przez niego upoważniona na czas wykonywania kontroli udostępnia kontrolującemu pomieszczenie służbowe na statku rybackim.

6. Na żądanie kontrolującego kapitan statku rybackiego lub osoba przez niego upoważniona udostępnia, z zachowaniem przepisów o ochronie danych osobowych, oryginały dokumentów i materiałów dotyczące ewidencji czasu pracy i odpoczynku rybaków oraz rozkłady czasu pracy.

7. Ustalenie stanu faktycznego może być dokonane przez kontrolującego również na podstawie wyjaśnień udzielanych ustnie lub pisemnie, w postaci papierowej albo elektronicznej, przez rybaków zatrudnionych na statku rybackim.

8. Kontrolujący ustala, na podstawie dowodów zebranych w toku kontroli, stan faktyczny w zakresie przestrzegania przepisów o czasie pracy i odpoczynku rybaków wpisanych na listę załogi statku rybackiego.

9. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości dotyczących przestrzegania przepisów dotyczących warunków pracy i życia rybaków na statku rybackim dyrektor urzędu morskiego podejmuje działania zgodnie z art. 27 ustawy o bezpieczeństwie morskim, a organ Państwowej Inspekcji Pracy – zgodnie z przepisami ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy.

10. Minister właściwy do spraw gospodarki morskiej określi, w drodze rozporządzenia, tryb przeprowadzania kontroli przestrzegania przepisów o czasie pracy i odpoczynku rybaków, mając na uwadze skuteczność kontroli oraz właściwe wykorzystanie jej wyników.

Rozdział 8

Procedury wnoszenia i rozpatrywania skarg

Art. 51. 1. Rybakowi przysługuje prawo składania skarg dotyczących niezapewnienia właściwych warunków pracy i życia na statku rybackim.

2. Prawo do składania skarg, o którym mowa w ust. 1, przysługuje także każdemu, kto jest zainteresowany bezpieczeństwem statku rybackiego lub bezpieczeństwem zdrowia rybaków znajdujących się na statku rybackim, w tym organom zawodowym, stowarzyszeniom i związkom zawodowym.

3. Zakazuje się podejmowania jakichkolwiek niekorzystnych działań w stosunku do rybaka w związku ze złożoną przez niego skargą.

Art. 52. 1. Skarga może zostać złożona przez rybaka osobiście, za pośrednictwem upoważnionej przez niego osoby albo przedstawiciela załogi statku rybackiego, jeżeli został wybrany.

2. Rybak może złożyć skargę do swojego bezpośredniego przełożonego albo do kapitana statku rybackiego.

3. Osoba, do której rybak złożył skargę, zapewnia poufność źródła otrzymanej skargi.

4. Skarga złożona przez rybaka jest rozpatrywana niezwłocznie.

5. W przypadku gdy skarga została złożona do bezpośredniego przełożonego rybaka, od rozstrzygnięcia skargi rybakowi służy odwołanie do kapitana statku rybackiego. Kapitan statku rybackiego rozpatruje odwołanie w terminie 14 dni od dnia jego otrzymania.

6. W przypadku gdy rozstrzygnięcie skargi na statku rybackim nie jest możliwe, kapitan statku rybackiego przekazuje niezwłocznie skargę armatorowi statku rybackiego. Armator rozpatruje skargę w terminie 30 dni od dnia jej otrzymania.

Art. 53. Armator statku rybackiego prowadzi ewidencję skarg.

Art. 54. 1. Niezależnie od uprawnienia rybaka, o którym mowa w art. 52 ust. 2, rybakowi przysługuje prawo złożenia skargi do dyrektora urzędu morskiego właściwego dla portu, do którego zawinął statek rybacki, lub do agencji zatrudnienia, za pośrednictwem której rybak podjął pracę na statku rybackim.

2. W przypadku złożenia przez rybaka skargi, o której mowa w ust. 1, dyrektor urzędu morskiego, o którym mowa w ust. 1, podejmuje działania w celu wstępnej oceny otrzymanej skargi.

3. Inspektor inspekcji państwa bandery upoważniony przez dyrektora urzędu morskiego, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany do nieujawniania faktu przeprowadzania inspekcji na skutek złożonej skargi.

4. Inspektor inspekcji państwa bandery upoważniony przez dyrektora urzędu morskiego, o którym mowa w ust. 1, podejmuje działania, aby skarga została rozpatrzona na statku rybackim.

5. W przypadku nierozstrzygnięcia skargi na statku rybackim i nieprzekazania przez kapitana statku rybackiego skargi armatorowi statku

rybackiego zgodnie z art. 52 ust. 6, dyrektor urzędu morskiego, o którym mowa w ust. 1, niezwłocznie powiadamia o tym armatora statku rybackiego, wyznaczając mu termin na ustosunkowanie się do skargi i przekazanie planu działań naprawczych.

6. W przypadku gdy nie udało się rozstrzygnąć skargi w wyniku działań podjętych zgodnie z ust. 5, w przypadku skargi dotyczącej zagrożenia życia lub bezpieczeństwa na statku rybackim, dyrektor urzędu morskiego, o którym mowa w ust. 1, może, w drodze decyzji, zatrzymać statek rybacki w porcie, a o złożonej skardze poinformować właściwe organizacje zrzeszające rybaków lub armatorów oraz Państwową Inspekcję Pracy lub Państwową Inspekcję Sanitarną.

7. W przypadku gdy skarga dotycząca naruszenia przez armatora zobowiązania wynikającego z rybackiej umowy o pracę została złożona do agencji zatrudnienia, agencja wyjaśnia skargę z armatorem statku rybackiego, a w przypadku niemożności wyjaśnienia skargi agencja zawiadamia dyrektora urzędu morskiego, o którym mowa w ust. 1.

Rozdział 9

Praca na statkach rybackich o długości poniżej 24 m

Art. 55. 1. Do stosunków pracy na statkach rybackich o długości poniżej 24 m stosuje się odpowiednio przepisy ustawy dotyczące:

- 1) minimalnych wymagań dla rybaków do pracy na statku rybackim, o których mowa w rozdziale 2;
- 2) warunków zatrudnienia i organizacji pracy na statku rybackim, o których mowa w rozdziale 3, z wyjątkiem przepisów art. 8–13;
- 3) warunków pracy i życia na statku rybackim, o których mowa w rozdziale 5;
- 4) ochrony zdrowia i ochrony socjalnej, o których mowa w rozdziale 6.

2. Na statkach rybackich o długości poniżej 24 m, które nie odbywają podróży międzynarodowych, nie stosuje się przepisów dotyczących repatriacji, o których mowa w rozdziale 3.

3. Wymóg posiadania książeczki żeglarskiej, o którym mowa w art. 3 ust. 2 pkt 3, nie dotyczy rybaków zatrudnionych na okres próbny nieprzekraczający 3 miesięcy.

4. Przepisów ustawy dotyczących warunków zatrudnienia i organizacji pracy na statku rybackim, o których mowa w rozdziale 5, nie stosuje się do statków rybackich o długości poniżej 12 m, z wyjątkiem przepisu art. 31 ust. 3.

5. Przepisu art. 16 nie stosuje się do statków rybackich o długości poniżej 12 m.

Rozdział 10

Odpowiedzialność porządkowa

Art. 56. 1. Za naruszenie regulaminu pracy i przebywania na statku rybackim przez rybaka mogą być stosowane kary porządkowe zgodnie z przepisami Kodeksu pracy, z tym że:

- 1) sprzeciw rybaka wobec zastosowanej kary porządkowej rozpatruje kapitan statku rybackiego, a w przypadku gdy naruszenie nastąpiło w porcie będącym siedzibą armatora – armator;
- 2) kapitan statku rybackiego nie może zastosować kary porządkowej po upływie 7 dni od dnia, w którym dowiedział się o naruszeniu, lub po upływie 3 miesięcy od dnia naruszenia;
- 3) przed zastosowaniem kary porządkowej kapitan statku rybackiego jest obowiązany zasięgnąć opinii przedstawiciela załogi statku rybackiego, jeżeli został wybrany;
- 4) w czasie podróży morskiej uznanie kary porządkowej za niebyłą może nastąpić także na wniosek przedstawiciela załogi statku rybackiego, jeżeli został wybrany.

2. Rybak lub przedstawiciel załogi statku rybackiego może, w terminie 7 dni od dnia podjęcia przez kapitana statku rybackiego decyzji o odrzuceniu sprzeciwu wobec zastosowanej kary porządkowej, złożyć pisemnie, w postaci papierowej albo elektronicznej, uzasadniony protest w tej sprawie do kapitana statku rybackiego. W takim przypadku kapitan statku rybackiego przekazuje rozpatrzenie sprzeciwu armatorowi. Armator rozpatruje sprzeciw rybaka w terminie 14 dni od dnia przybycia rybaka do miejsca zawarcia rybackiej umowy o pracę. Odrzucenie sprzeciwu armator uzgadnia z organizacją związkową reprezentującą rybaka.

3. Armator może ukarać kapitana statku rybackiego w terminie 30 dni od dnia jego przybycia do siedziby armatora, nie później niż po upływie 9 miesięcy od dnia naruszenia regulaminu pracy i przebywania na statku rybackim przez rybaka.

Rozdział 11

Odpowiedzialność karna

Art. 57. 1. Kto, będąc armatorem lub działając w jego imieniu, narusza przepisy o:

- 1) wpisach i adnotacjach dokonywanych na liście załogi statku rybackiego,
- 2) przeprowadzaniu oceny i dokumentowaniu analizy ryzyka zawodowego związanego z wykonywaniem pracy na poszczególnych stanowiskach pracy na statku rybackim,
- 3) informowaniu rybaków o wynikach przeprowadzonej oceny ryzyka zawodowego, stosowaniu niezbędnych środków profilaktycznych oraz szkoleniu rybaków w zakresie ochrony przed zagrożeniami

– podlega karze pieniężnej do wysokości nieprzekraczającej dwudziestokrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej za rok poprzedzający rok naruszenia przepisów, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” na podstawie art. 20 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

2. Tej samej karze podlega kapitan statku rybackiego, który:

- 1) narusza przepisy o rozpatrywaniu skarg dotyczących warunków pracy i życia rybaków na statku rybackim;
- 2) nie przeprowadza kontroli żywności i wody pitnej;
- 3) nie przeprowadza kontroli miejsc przechowywania żywności i wody pitnej, kuchni na statku rybackim oraz sprzętu do przyrządzania i wydawania posiłków, jeżeli takie są na statku rybackim;
- 4) nie zapewnia przeszkolenia rybaka w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy na statku rybackim przed dopuszczeniem go do pracy na określonym stanowisku pracy;
- 5) nie ustala okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy;

6) nie zawiadamia armatora o wypadku przy pracy lub podejrzeniu choroby zawodowej na statku rybackim.

3. Tej samej karze podlega ten, kto:

- 1) wydaje rybakowi świadectwo zdrowia, nie będąc do tego uprawnionym;
- 2) nie zawiadamia dyrektora urzędu morskigo o niemożności wyjaśnienia skargi rybaka, zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 54 ust. 7;
- 3) utrudnia rybakowi dostęp do obiektów, urządzeń i udogodnień socjalnych w porcie, do którego zawinął statek rybacki;
- 4) nie zapewnia poufności źródła otrzymanej skargi w przypadku złożenia skargi przez rybaka.

Art. 58. Kto, będąc armatorem uprawia żeglugę z naruszeniem obowiązku, o którym mowa w art. 47 ust. 1, podlega karze pieniężnej w wysokości od 5000 zł do 10 000 zł.

Art. 59. Kto, prowadząc pośrednictwo pracy, pobrał bezpośrednio lub pośrednio od osoby poszukującej pracy na statku rybackim opłatę za czynności związane z pośrednictwem pracy, podlega karze grzywny od 1000 zł do 30 000 zł.

Art. 60. Kto, będąc armatorem:

- 1) wbrew obowiązkowi, o którym mowa w art. 4 ust. 13, nie pokrywa kosztów badania lekarskiego przeprowadzanego w celu wydania rybakowi świadectwa zdrowia,
- 2) nie pokrywa kosztów poniesionych przez rybaka, pozostających w bezpośrednim związku z przesunięciem terminu urlopu wypoczynkowego lub odwołaniem z urlopu wypoczynkowego,
- 3) nie zapewnia, aby pomieszczenia pracy i pomieszczenia mieszkalne, rekreacyjne i higieniczno-sanitarne oraz mesy na statku rybackim spełniały wymagania określone w Konwencji nr 188 w zakresie powierzchni, oświetlenia, czystości powietrza oraz dopuszczalnego hałasu i drgań,
- 4) nie pokrywa kosztów związanych z chorobą lub uszkodzeniem ciała rybaka oraz kosztów opieki medycznej, o których mowa w art. 40 ust. 1, lub kosztów sprowadzenia zwłok w przypadku śmierci rybaka, o których mowa w art. 40 ust. 3,

- 5) nie posiada wymaganego zabezpieczenia finansowego odpowiedzialności armatora

– podlega karze grzywny od 1000 zł do 30 000 zł.

Art. 61. 1. Kto, będąc armatorem lub działając w jego imieniu:

- 1) zatrudnia na statku rybackim osobę, która nie ukończyła 18. roku życia, w przypadku innym niż określony w art. 3 ust. 3,
- 2) zatrudnia na statku rybackim rybaka, nie wpisując go na listę załogi statku rybackiego

– podlega karze grzywny od 1000 zł do 30 000 zł.

2. Tej samej karze podlega ten, kto na statku rybackim nawiązuje stosunek pracy z rybakiem bez rybackiej umowy o pracę lub z rybakiem nieposiadającym odpowiednich dokumentów potwierdzających kwalifikacje zawodowe niezbędne do zajmowania stanowiska na statku rybackim, lub nieposiadającym aktualnego świadectwa zdrowia, z uwzględnieniem art. 6 ust. 2 i 3, lub nieposiadającym ważnej książeczki żeglarskiej.

Art. 62. 1. Kto, będąc armatorem lub działając w jego imieniu, narusza przepisy:

- 1) o wymaganej formie i treści rybackiej umowy o pracę,
- 2) o czasie pracy i odpoczynku rybaka,
- 3) dotyczące procedur rozpatrywania skarg rybaków, określonych w art. 51 i art. 54

– podlega karze grzywny od 1000 zł do 30 000 zł.

2. Tej samej karze podlega ten, kto będąc armatorem lub działając w jego imieniu:

- 1) uniemożliwia rybakowi zapoznanie się z treścią rybackiej umowy o pracę przed jej podpisaniem;
- 2) nie informuje rybaka o warunkach rybackiej umowy o pracę przed jej podpisaniem;
- 3) nie udziela rybakowi wyjaśnień w razie wątpliwości dotyczących rybackiej umowy o pracę przed jej podpisaniem;
- 4) nie wypłaca w ustalonym terminie wynagrodzenia za pracę lub innego świadczenia związanego z pracą na statku rybackim rybakowi albo

uprawnionym członkom rodziny rybaka, lub bezpodstawnie obniża wysokość tego wynagrodzenia lub świadczenia, lub dokonuje bezpodstawnych potrąceń z tego wynagrodzenia lub świadczeń, w tym potrąceń kosztów repatriacji w przypadku innym niż określony w art. 24 ust. 3;

- 5) nie udziela przysługującego rybakowi urlopu wypoczynkowego lub bezpodstawnie obniża wymiar tego urlopu.

Art. 63. Kto, będąc armatorem lub działając w jego imieniu:

- 1) nie dokonuje repatriacji rybaka w przypadkach, o których mowa w art. 23 ust. 1,
- 2) nie zapewnia, aby stanowiska pracy, maszyny, instalacje i urządzenia na statku rybackim zapewniały bezpieczne i higieniczne warunki pracy i życia rybaków oraz innych osób znajdujących się na statku rybackim, w szczególności nie stwarzały zagrożeń wypadkami lub zagrożeń dla zdrowia w wyniku narażenia na czynniki niebezpieczne, szkodliwe lub uciążliwe w środowisku pracy,
- 3) nie zapewnia rybakowi bezpłatnie wyżywienia o odpowiedniej wartości odżywczej, jakości i ilości lub wody pitnej odpowiedniej jakości i ilości,
- 4) nie dostarcza członkom załogi statku rybackiego bezpłatnie środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego, zabezpieczających przed działaniem niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia czynników występujących w środowisku pracy na morzu lub nie informuje ich o sposobach posługiwania się tymi środkami,
- 5) nie zapewnia rybakowi dostępu do opieki medycznej w zakresie, o którym mowa w art. 37 ust. 1 i 2,
- 6) wbrew obowiązkowi, o którym mowa w art. 38 ust. 3, nie zapewnia, aby w składzie załogi statku rybackiego znajdował się co najmniej jeden rybak przeszkolony w zakresie sprawowania opieki medycznej nad chorym,
- 7) nakłania rybaka, osobę przez niego upoważnioną lub uprawnionego w rozumieniu art. 93 § 4 Kodeksu pracy członka rodziny rybaka do przyjęcia świadczenia niższego niż wynikające z art. 40 ust. 2 lub art. 45 ust. 1

– podlega karze grzywny od 1000 zł do 30 000 zł.

Art. 64. 1. Do właściwości organów oraz trybu wymierzania i ściągania kar pieniężnych, o których mowa w art. 57 i art. 58, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej.

2. Orzekanie w sprawach o czyny, o których mowa w art. 59–63, następuje na podstawie wniosku o ukaranie składanego przez dyrektora urzędu morskiego lub inspektora pracy, w trybie przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2022 r. poz. 1124).

Rozdział 12

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 65–68. (pominięte)³⁾

Rozdział 13

Przepisy przejściowe i przepis końcowy

Art. 69. 1. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy marynarze, w rozumieniu przepisów ustawy zmienianej w art. 67, pracujący na statkach rybackich stają się rybakami w rozumieniu niniejszej ustawy.

2. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy praktykanci, w rozumieniu przepisów ustawy zmienianej w art. 67, w brzmieniu dotychczasowym, odbywający praktykę na statkach rybackich stają się praktykantami w rozumieniu niniejszej ustawy.

3. Świadectwa zdrowia wydane zgodnie z przepisami ustawy zmienianej w art. 67 przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy marynarzom i praktykantom, w rozumieniu przepisów ustawy zmienianej w art. 67, w brzmieniu dotychczasowym, pracującym na statkach rybackich oraz kandydatom do szkół ponadpodstawowych i uczniom dotychczasowych szkół ponadgimnazjalnych, o których mowa w art. 76 ust. 1, zachowują ważność przez okres, na który zostały wydane.

4. Do postępowań o wydanie świadectwa zdrowia marynarzom i praktykantom, w rozumieniu przepisów ustawy zmienianej w art. 67,

³⁾ Zamieszczone w obwieszczeniu Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 maja 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o pracy o statkach rybackich (Dz. U. poz. 1330).

w brzmieniu dotychczasowym, pracującym na statkach rybackich oraz kandydatom do szkół ponadpodstawowych i uczniom dotychczasowych szkół ponadgimnazjalnych, o których mowa w art. 76 ust. 1, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy niniejszej ustawy.

Art. 70. 1. Marynarskie umowy o pracę zawarte do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy z marynarzami, w rozumieniu ustawy zmienianej w art. 67, pracującymi na statkach rybackich z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przekształcają się w rybackie umowy o pracę w rozumieniu niniejszej ustawy.

2. Do rybackich umów o pracę, których termin rozwiązania przypada po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, zawartych na czas określony przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 71. Umowy zawarte do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy między szkołą lub uczelnią a armatorem, dotyczące praktykantów, o których mowa w art. 69 ust. 2, z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przekształcają się w umowy zawarte między szkołą lub uczelnią a armatorem w celu odbycia praktyki zawodowej przez praktykanta w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 72. Rybakom, którzy do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy wykonywali pracę w godzinach nadliczbowych, przysługują świadczenia określone w przepisach dotychczasowych.

Art. 73. Listy załogi wystawione do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy zgodnie z przepisami ustawy zmienianej w art. 67, dla statku rybackiego w rozumieniu niniejszej ustawy, przekształcają się w listy załogi statku rybackiego w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 74. Do świadczeń opieki zdrowotnej ponoszonych przez armatora po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, w przypadku, o którym mowa w art. 37 ust. 3, oraz jeżeli urazy lub choroba marynarza zatrudnionego na statku rybackim miały miejsce przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się art. 40 ust. 1.

Art. 75. 1. Armator statku rybackiego, o którym mowa w art. 47 ust. 1, jest obowiązany, w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, uzyskać Rybacki Certyfikat Pracy.

2. Rybacki Certyfikat Pracy może zostać wydany dla statku rybackiego, który został zbudowany przed dniem 15 listopada 2019 r. a który nie spełnia wymagań Konwencji nr 188, pod warunkiem jednakże, że statek ten spełnia wymagania, o których mowa w art. 12 ustawy o bezpieczeństwie morskim.

Art. 76. 1. Do uczniów dotychczasowych szkół ponadgimnazjalnych, o których mowa w art. 149 pkt 1–3 ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2245, z późn. zm.⁴⁾), kształcących się w zawodzie podstawowym dla rybołówstwa stosuje się przepisy niniejszej ustawy.

2. Do uczniów dotychczasowych szkół ponadgimnazjalnych, o których mowa w art. 149 pkt 1–3 ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw, kształcących się w zawodzie podstawowym dla żeglugi morskiej lub żeglugi śródlądowej stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 67.

Art. 77. Do naruszeń regulaminu pracy i przebywania na statku rybackim przez marynarzy w rozumieniu przepisów ustawy zmienianej w art. 67, pracujących na statkach rybackich w rozumieniu niniejszej ustawy, jakie miały miejsce do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 78. Do prac w szczególnych warunkach, o których mowa w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 164), zalicza się prace wykonywane do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy przez marynarzy lub rybaków w rozumieniu przepisów dotyczących pracy na morzu, którzy wykonywali prace członków załogi statku rybackiego, w tym prace niezwiązane bezpośrednio z połowem, i byli pracownikami w rozumieniu art. 2 pkt 3 tej ustawy.

⁴⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 2432, z 2019 r. poz. 534, 1287 i 2248, z 2021 r. poz. 4 oraz z 2022 r. poz. 1116.

Art. 79. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 72 ustawy zmienianej w art. 67 zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 72 ustawy zmienianej w art. 67, jednak nie dłużej niż 24 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, i mogą być zmieniane.

Art. 80. 1. W latach 2019–2028 maksymalny limit wydatków budżetu państwa będący skutkiem finansowym ustawy wyniesie 2,606 mln zł, w tym w:

- 1) 2019 r. – 0,000 mln zł;
- 2) 2020 r. – 0,734 mln zł;
- 3) 2021 r. – 0,234 mln zł;
- 4) 2022 r. – 0,234 mln zł;
- 5) 2023 r. – 0,234 mln zł;
- 6) 2024 r. – 0,234 mln zł;
- 7) 2025 r. – 0,234 mln zł;
- 8) 2026 r. – 0,234 mln zł;
- 9) 2027 r. – 0,234 mln zł;
- 10) 2028 r. – 0,234 mln zł.

2. W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczenia przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków, o którym mowa w ust. 1, zostaną zastosowane mechanizmy korygujące polegające na obniżeniu kosztów utrzymania nowo powstałych stanowisk pracy.

3. Organem właściwym do monitorowania wykorzystania limitu wydatków, o którym mowa w ust. 1, oraz odpowiedzialnym za wdrożenie mechanizmów korygujących, o których mowa w ust. 2, jest minister właściwy do spraw gospodarki morskiej.

Art. 81. Ustawa wchodzi w życie z dniem 15 listopada 2019 r., z wyjątkiem:

- 1) art. 4 ust. 2 i art. 67 pkt 4 i 5, które wchodzi w życie po upływie 2 lat od dnia ogłoszenia⁵⁾;
- 2) art. 68 pkt 6, który wchodzi w życie z dniem 2 stycznia 2020 r.

⁵⁾ Ustawa została ogłoszona w dniu 13 listopada 2019 r.